

Toimetus ja tallus
TALLINNAS,
S. Brooksmägi nr. 8.
Telefon nr. 158.
(Sõjawäe keskjaamast)

Toimetaja kõnetunnid
kella 12—1.

SÕDUR

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI.
ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS
Sõjawägede staabi väljaandel.

Tellimise hind:
1 aasta peale 40 marka
1/3 " " 20 "
1/4 " " 10 "

Kuulutuste ja teada-
annete hind: Iga kor-
pusrea eest 2 marka.

Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabarilgi postiasutused ja era-raamatukauplused.

Nr 52.

Reedel, 24. detsembril 1920.

II. aastakäik.

Sisukord.

Ametlik osa:

1. Väljawõtted Sõjainistri päewa-
käskudest.
2. Väljawõtted käskudest Wabarilgi
sõjawägedele.

Üldine osa:

1. Seda ja teist Jaapani sõjawäest.
(N. Reek.)
2. Mõned tähtsamad väljawõtted sõja-
3. Meie aja mõtlus sõjas.
wäe majandusseadustest. (Karl Mitt.)
4. Ludendorffi sõjamälestused.
5. Kuulutused.

Ametlik osa.

Väljawõtted Sõjainistri päewakäskudest.

Nr. 1200.

Tallinnas, 16. detsembril 1920.

Awaldan teadmisiks „Niigi Teatajas“ nr. 211/212
awaldatud Mütawa Kogu juhatus teadaande:

Mütawa Kogu juhatus annab sellega teada, et
Mütawa Kogu poolt poolt 6. weebbruaril 1920 wastu-
wõetud ja „Niigi Teatajas“ nr. 26/27 — 1920 a.
awaldatud „Rahwawäelaste ja nende perekondade pen-
siooni seaduses“ on järgmised wead tekkunud, mis läes-
olewaga ära parandatakse:

§ 33 on trükitud: „Niigilt pensiooni saamise õigus
on kõigil neil isikutel, kes § 1 p. b ja e ette nähtud . . .“

Peab olema: „kes § 1 p. b ja c ette nähtud . . .“
(§ 1-ses punkt e'd ei ole).

„Sõduri“ järgmine number ilmub nel aastal.

§ 38 punkt 3 on trükitud: „tõendusel selle üle,
et pensiooni nõudja § 1 p. b ja e alla läib . . .“

Peab olema: „et pensiooni nõudja § 1 p. b eht e
alla läib . . .“

§ 42 on trükitud: „pensiooni maksmine lõpeb
täiesti § 32 p. p. 1, 2, 3, 4 ja 6 tähendatud juht-
umistel . . .“

Peab olema: „pensiooni maksmine lõpeb täiesti
§ 30 p. p. 1, 2, 3, 4, ja 6 tähendatud juhtumistel . . .“
(Pensiooni lõpetamise juhtumistest on jutt ainult § 30-das).

Nr. 1204.

Tallinnas, 16. detsembril 1920.

Kuni täieliku Eesti sõjawäe seadusekogu lõpuliku
väljatõtamiseni ja kinnitamiseni, täsen sõjakooli, mere-
wäe kadettide kooli ja sõjawäe tehnikakooli kadettide
ohwiserideks ülemdamise ja koolist väljaastumise juures
järgmise juhtnõu järele talitada:

§ 1. Täieliku rahwaeagse sõjakooli, merewäe kadettide
kooli ja sõjawäe tehnikakooli kursuste lõpetajad arwa-
takse nende lõpetamise järele kahte järku:

1. järku arwatakse need, kellel lõpetajate kesmine
nummer — kõigist õpaineetest vähemalt 9, rea ja oma
eriala (sauriiki, ratsa jne.) õpaineetes 11 on, selle
juures aga igast ükikulust õpaineest mitte vähem kui 6;

2. järku arwatakse need, kes 1. järgu nõudmistele
ei wasta ja kellel kesmine nummer kõigist õpaineetest
7, rea ja eriala õpaineetes vähemalt 9 on, selle juures
aga igast ükikulust õpaineest mitte vähem kui 6. Kõik,
kes 1. ei ka 2. järgu nõuetele ei wasta, ei loeta
kooli lõpetajatels ja wiitakse üle wäeõsadesse — alam-
ohwiseridena.

Märkus: Kadettidele, kes raste haiguse eht
mõistuse tõttu ei saanud kooli lõpetada, võib koolide
ülemate poolt õppuse aega ühe aasta võrra pikendada.

§ 2. Koolide lõpetajad tõrgendatakse koolide ülemate
ettepanekul:

1. järgus lõpetajad: Alamleitnantidets (merewäe — nooremats leitnandits ja sw. tehnikakoolis — tehnik-alamleitnandits), wanusega eelmise aasta wastawa kursuse lõpetamise päewast, kus juures eelmise 2. järgu wastawa kursuse lõpetajad jääwad nendest teenistuses wanemats;

2. järgu lõpetajad: alamleitnantide (merewäes — nooremats leitnandits ja sõjawäe tehnika koolis — tehnik-alamleitnandits), wanusega kooli lõpetamise päewast armates.

§ 3. Ohwitserits kõrgendatud kadettide järjekord arwatakse kooli lõpetamise järgu ja endise kadeti auaste järele järgmiselt: waltweebel, wanem portupei-kadet, noorem portupei-kadet, kadet.

Järjekord ühes järkus ja ühes kadeti auastes lõpetajate wahel arwatakse õppuses edasijõudmise tekmise numbri järele.

§ 4. Kooli mitte-lõpetanud kadetid, kes alam-ohwitseridena wäeosadesse teenistusse ülewõidud, wõiwad järgmistel aastatel harilikudal eksami teha aegidel uuesti täieliku kooli lõpuksami äraanda, kui wäeosas ülem neid selleks attesteerib.

Märkus: Sarnasel wiisil wõib eksami ainult 2 korda teha.

§ 5. Kõik sõjakoolides olewad kadetid loetakse ündimise aja peale waotamata, sunduslikult sõjawäe teenistuses. Koolis õppimise aeg loetakse sundusliku sõjawäe teenistuse wäljateenimise ajaks.

§ 6. Kõik sõjakoolides 1/2 ja rohkem aastat õppinud kadetid on kohustud peale kooli lõpetamist eht sellest wäljaastumist iga kooli õpereaaja eest poolteist aastat wäeosades eht sõjawäe asutustes teenima. Seda teenistuse aega hakatakse lugema järgmise kuu peale koolist lahkumise 1-st päewast.

Märkus: Wähem kui 1/2 aasta koolis õppimise aja eest aja wäljateenimist ei nõuta.

§ 7. Sõjakoolide kadetil on õigus enne kooli lõpetamist oma soowi peale koolist wälja astuda, kus juures ta kohustud on wahetpidamata oma sundusliku teenistuse aja ja koolis wiibimise eest kindlaks määratud aja sõdurina äratreenima. Koolist wabastamine sünnib wastawal Sõjawäe Ring'onna ülemo, Merefõudude juhataja eht Warustuse Walitsuse ülema nõusolekul.

Märkus: Koolist wabastamise palwed wõiwad täitmist leida ainult nende kadettide kohta, kes selle aasta, millal lahkumise palwe sisse antud, 1. jaanuariks 20 aastat wanaks on saanud. Noorematelt nõutakse wanemate, kaswatajate eht eestkohtjate nõusolekut.

§ 8. Kadetid, kes sõjaajal on kooli astunud ja nüüd rahuajal on sunnitud edasiõppima, wõiwad oma soowi järele § 7 määrukses äratähendatud korras koolist lahkuda ja ei ole kohustud õppuse aega äratreenima, kuid sundusliku teenistuse aja peawad siiski wahetpidamata sõjawäes wäljateenima.

№r. 1206.

Tallinnas, 17. detsembril 1920.

Septuawateks pühadeks käsen kõigile sõjawäelastele anda peale harilikku toidunormi järgmiselt toiduaineid:

- 1) 1-ks Sõulu pühaks:
- 48 solotnikku sealiha,
- 24 „ riisi,

3 solotniku suhkurt ja
1/2 purki kondenseeritud piima.

2) 2-ks Sõulu pühaks:

48 solotnikku sealiha ja
24 „ riisi.

3) Uueks aastaks:

48 solotnikku sealiha,
24 „ riisi,
3 „ suhkurt ja
1/2 purki kondenseeritud piima.

Kindralstaabi Kindral-Major **Larka.**

Sõjaministri eest.

Wäljawõtted kästudest Wabariigi sõjawägedele.

№r. 1210.

Tallinnas, 21. detsembril 1920.

Sõjakooli sõjaaegse suurtüki- ja rasawäe kursuse lõpetamise puhul ülendatakse allpool järgnewad kadetid lipnikkudeks, wanusega 21-st detsembrist s. a. armates, kelledest:

Määratakse teenistusse wäeosadesse:

a) Suurtükiväelased:

- 1) Wanem portupei-kadett Theodor Kanemägi (2. Wälja suurt. diviisjoni);
- 2) wanem portupei-kadett Naul Tuul (Merekindlusesse);
- 3) noorem portupei-kadett Elmar Tumbet (2. Wälja suurt. diviisjoni);
- 4) noorem portupei-kadett Theodor Luts (2. Wälja suurt. diviisjoni);
- 5) noorem portupei-kadett Friedrich Kaufkänd (Soomusr. suurt. diviisjoni);
- 6) kadett Johann Numelbt (2. Wälja suurt. diviisjoni);
- 7) kadett Eduard Rögertthal (1. Wälja suurt. diviisjoni);
- 8) kadett Paul Rudi (2. Wälja suurt. diviisjoni);
- 9) kadett Bernhard Kiwiwäli (1. Wälja suurt. diviisjoni);
- 10) kadett Friiz Lepp (1. Wälja suurt. diviisjoni);
- 11) kadett Karl Tõnisson (Merekindlusesse);
- 12) kadett Richard Kalpus (Merekindlusesse);
- 13) kadett Leo Leesment (Merekindlusesse);
- 14) kadett Heinrich Berg (Soomusr. suurt. diviisjoni);
- 15) kadett Nikolai Neubaum (1. Wälja suurt. diviisjoni);
- 16) kadett Karl Reimann (1. Wälja suurt. diviisjoni);
- 17) kadett Richard Friedmann (Merekindlusesse);
- 18) kadett Edgar Willig (Merekindlusesse);
- 19) kadett Nikolai Mednis (Merekindlusesse);
- 20) kadett Jaan Pöder (Merekindlusesse);
- 21) kadett Eduard Ilwes (1. Wälja suurt. diviisjoni);
- 22) kadett Friedrich Milles (Merekindlusesse);

b) Ratstawäelased:

- 23) Noorem portupei-kadett Heino Dunny (Ruper. partii. polku);
- 24) kadett Moos Inn (2. jalawäe polku);
- 25) kadett Willem Umberg (6. jalawäe polku);
- 26) kadett Aleks. Tunderberg (Scoutis polku);
- 27) kadett Alfred Schuban (4. jalawäe p.);
- 28) kadett Theodor Kiwiwäli (8. jalawäe polku);
- 29) kadett Sergei Tuttelberg (1. jalawäe polku);
- 30) kadett Johannes Toosi (9. jalawäe polku);
- 31) kadett Friedrich Kurg (7. jalawäe polku);
- 32) kadett Hugo Kaur (7. jalawäe polku);
- 33) kadett Johannes Uuwer (Kalewi Malewa polku);

2. Lubatakse ajapikendusele hariduse jätkamiseks:

- 34) ratstawäelane kadett Boris Tietz.

3. Arwatafse tagawara wäfte:

a) Suurtükiwäelaseb:

35) Weltweebel Hans Wiirmann; 36) noorem portupeeladett Hans Saar; 37) ladett Bernhard Klaarmann; 38) ladett Peeter Kapriitson;

b) Ratsawäelaseb:

39) ladett Mihte! Lefstein; 40) ladett Oskar Malm; 41) ladett Wladimir Girth; 42) ladett Elmar Abler; 43) ladett Alfred Tolpas; 44) ladett Wiktor Jögewer.

Alus: Wabarigi Walitsuse oisus 20-ft detsembrist j. a.

Kindralstaabi Kindral-Major **Larka**.
Sõjaministri eest.

Merewäelase mundri kirjeldus.

1. Suwe müts (ohwitseri ja ametniku).

Wärw: Must.

Kiie: Kastor.

Wood: Kotaga müts. Alumise ääre ümber rips-südi lint; poolfirge Lefnahast noff. Ges nahast must rihm kinnitatud kahe wäike nõbbiga. Suwel mütsil walge kate. Mütsi ees kullaga musta kalewi peale tiititud — märk.

Suwe müts (merewäelase).

Wärw: Must.

Kiie: Kalew.

Wood: Alumise ääre kõrgus $4\frac{1}{2}$ c/m, mütsi pealmine äär 5 c/m, millel seespool teras traat-wõru, — läbimõõt 2 m/m. Alumise ääre ümber lint kuni 3 c/m lai, millel laewa eht asutuse nimetus tekst linti kuldtähtedega peale on trükitud. Trükitähtede kõrgus $1\frac{1}{2}$ c/m. Mütsi wooder must, mütsi alumise ääre wooder ilma wärwita nahast. Mütsi lint jookseb ümber alumise ääre pahemale poole, kus ta lefkojal bandina koku on seotud. Wandist rippuvad lindi oisad ei tohi pikemad olla kui 8 c/m, mille alumistel otjadel ankur, kullatarwa trükitud, — pikkus 2 c/m. Mõlemil poolt mütsi lefkojal alumise ääre külge kinnitatult kaks musta 25 c/m pikkust witepaela, mis merel wiibimise puhul lõua alt kinniseotud wõiwad saada.

Märkus: Bootsmani ja weltweebli mütsid on samasugused kui ohwitseridel, määrgiks on ankur, täht „E“ läbi põimitud.

Talwe müts.

Wärw: Must.

Kiie: Kalew.

Wood: Tuisumütsi laadi, mahakeeratowate kõrwalappidega. Kõrwalappide külge kinnitafse lõua-soojendaja.

Ohwitseri ja ametniku kuub.

Kuub mustast shewjotist eht kastorist, wähe taljes, kahe rea nõbbidega, kolme nõbbi peal kinni, ülemine neljas waba.

Sabakuub mustast kastorist kahe rea nõbbidega, nelja nõbbi peal kinni (mitte sunduslik).

Rittel mahakeeratuid plüst kraega, nelja taskuga, wähe nõbbi peal kinni. Wärw tume-sinine, suwel walge (mitte sunduslik).

Pluuse (merewäelase).

Wärw: Tume-sinine (riide puudusel wõib ka mustast shewjotist olla).

Kiie: Kalew.

Wood: Pluuse keha kuni pükste wärwlini wõimalikult ümber keha, kandmisel pükste all. Pluuse alumine äär pükste all mitte wähem kui 25 c/m. Riina wäljalõike pikkus kraest 20 c/m, kahe musta nõbbi peal. Krae kõrgus kaela õmbusest 20 c/m. Pluuse warukas suu ilma nõbbideta ja woltideta. Waruka auk ilma wäljalõikamata ja kaenla aluste lap-pidega. Riina wäljalõike kohal walge flanell rinnas-ejine, mille ülemine äär sinine, $1\frac{1}{2}$ c/m laiune ja kinnitatud pluuse külge seespoolt kolme nõbbiga. Madrusse wormi krae kõrgus 25 c/m, finisest poolwillaest riidest, woodri peal. Pealtpoolt kolm $1\frac{1}{2}$ c/m laiust walget paela. Esimene äärest üks c/m, teiste wahel $\frac{1}{2}$ c/m. Riina wäljalõike all must sude, mis walge nõbbiga bandina on koku tõmmatud.

Pükfid (ohwitseri ja ametniku).

Mustast kastorist sirge lõitega (suwel wõib soowi järele ka samasuguse lõitega walgeid pükse kanda).

Pükfid (merewäelase).

Wärw: Must.

Kiie: Kalew.

Wood: Mustast kalewist, sirge lõitega. Põlwe laiusest alumine pükfi äär 3 c/m laiune ja sissekeeratud mitte wähem kui 4 c/m. Kumalgi pool külje peal kaks pikuti tasku. Pükfid külje pealt lahtikäiwad.

Pa lit (ohwitseri ametniku).

Wärw: Must.

Kiie: Kalew.

Wood: Väike lõitega, kahe rea nõbbidega, nelja nõbbi peal kinni, fileda seljatagusega, mis keskelt kahepoolse 8 c/m laiuse põõnaga, mida 2 nõbbi (wertitaal) keskelt ühes hoiawad, wähe koku on tõmmatud. Pa lit on tagant lõhki, pikkus 4" allapidi põlwe. Kumalgi küljel puusa kohal üks tasku, mille laius kuni 18 c/m; taskudel lapid peal, millede pikkus 9 c/m.

Aufraadide tundemärgid.

2. ja 1. kl. madrus — ilma märkideta.

Nooremad alam-ohwitserid — pahema käitse peal pealpool küünarnukki kollasest paelast 120° kaks otjaga allapoole nurka, paela laius 10 m/m, kummagi nurga haara pikkus 70 m/m, paelte wahel 7 m/m.

Wanemad alam-ohwitserid — pahema käitse peal kolm samasugust nurka, kui noorematel alam-ohwitseridel.

Weltweebel ja bootsmann — pahema käitse peal samasugune nurk kui wanemal alam-ohwitseril, ainult paela laius 25 m/m.

Märkus: Kadettidel aukraadi tundemärgid, nagu merewäelastel wastawas auastmes.

Alse-ohwitserid — kannawad käitsete peal ühte 8 m/m laiust lengiga paela.

Nooremad leitnandid — kannawad käitsete peal üht 15 m/m laiust lengiga paela.

Leitnandid — kannawad käitsete peal kaht 15 m/m laiust paela, ülemine lengiga. Paelte wahel 7 m/m.

Wanemad leitnandid — kannawad käitsete peal kolm paela, ülemine ja alumine 15 m/m ja kesk-

mine 8 m/m laiune, ülemine pael lengiga. Paelte wahe 7 m/m.

Uje-kaptenid — kannawad kaitste peal kolm 15 m/m laiust paela, ülemine lengiga. Paelte wahe 7 m/m. Mütši noka wälimise ääre peal üks rida kuld ilustust tammeh lehtede näol, mille laius kuni 20 m/m

Kaptenid — kannawad kaitste peal neli 15 m/m laiust paela. Ülemine lengiga. Mütši noka wälimise ääre peal üks rida kuld ilustust tammeh lehtede näol, mille laius kuni 20 m/m.

Uje-admiralid — kannawad kaitste peal kaks paela, ülemine lengiga 15 m/m ja alumine 45 m/m lai. Mütši noka wälimise ääre peal kaks rida kuld ilustust tammeh lehtede näol, mille laius kuni 20 m/m.

Admiralid — kannawad kolm paela, ülemine lengiga. Ülemine ja keskmine 15 m/m ja alumine 45 m/m lai. Mütši noka wälimise ääre peal samajugune kuld ilustust kui aseadmiralil.

Uje-ametnikud — kannawad kaitste peal ühte 8 m/m laiust ilma lengita paela.

Ametnikud — kannawad kaitste peal kaht 15 m/m laiust ilma lengita paela. Paelte wahe 7 m/m.

Märkus: 1) Inseeneridel, kellel ohwitseri või ametniku auksaad, paelte wahel roheline pöhi.

2) Ohwitserid ja ametnikud kannawad pealpool kaitste märkide Wabaritigi mappi.

3) Palitu ja walge killi peal kannawad meremäe ohwitserid ja ametnikud tuuni-siniseid pogniisi ülemal kirjeldud märkidega.

4) Ülemalpool kirjeldud paelad on kulla-karwalised.

(Järgneb.)

Üleüldine osa.

Üht ja teist Jaapani sõjaväest.

N. Reek.

(Järg.)

Alam-ohwitserid ja soldatid.

Alam-ohwitserid ja soldatid elawad kasarmutes, wäljaarwatud need, kellele on loka antud erakorralis afuda (sandsarmid, muusikandid ja riwitulomando alam-ohwitserid). Alam-ohwitserid asuwad reameestest lehus, ja ehk see küll määrustikus ette ei ole nähud, on igasüha reamees kaitjalaks ja teenijaks. Alam-ohwitserid hoitawad endid kaunis linniselt, reamehe wastu alati ülemusliku rahetorda jäädes. Rooremate auandmisest wananemisele kui ka üleüldisest wastastikkusest wiisakusest peetakse ternes sõjaraes waljult kinni. Esikirjade järele sünnib teoreetiliste teadmiste õpetamine ohwitseride kaudu, kura alam-ohwitserid ainult tordatsid reameestega õpetunt. Tegelikult aga teostawad ka

teoreetilist õppust alam-ohwitserid, kuna ohwitserid ainult parandawad ja liiswad reameeste käest. Ohwitseri juuresolekul käiwad alam-ohwitserid ja kapralid reameestega nõnda ümber, nagu seda määrustikus nõutakse: kuid ka ohwitseride aruolekul on alam-ohwitserid wäga karmid soldatitele ja määrawad neile mõnikord oma wäljamõeldud karistusi. Lõõmise juhtumisi ohwitseride poolt tuleb siiski wäga harwa ette.

Wõgu elu ja tegewus kasarmus sünnib täpisealt sihtteenistuse määrustiku järele. Ühes tõustatse kell 5—6 hommiku, peale pesemise ja ruumide puhastuse antakse esimest einet, mis tuliseft leemest ja foolatub või niisutatud juurewijaft koos seisab. Lõõ kestab kella 8 $\frac{1}{2}$ —11 $\frac{1}{2}$. Selle peale antakse teine eine, mis riisiporisjoniist lihast või kalaft ja niisamuti foolatub juurewijaft või rohelistest koos seisab. Öhtusöögiks on ka riis, kala ja juurwili. Keedetud wesi on alati saadawal ja teda antakse (mõnikord tee näol) iga söögi juure. Toit on maitsew ja seda antakse parojal määr. Ög päraft kella 4 $\frac{1}{2}$ või 5 peale lõunat kuni ehani, s. o. kuni kella 8—9, on waba, wäljaarwatud öhtusöögi aeg mida harilikult kella 6 ajal peetakse. Wabadel tundidel wiidawad sõjawäelased aega mänguga, töötawad aias, mõnikord laulawad jne. Mängitakse niigasti kasarmus, kui ka õues.

Ögas wäeosas on kuumawee wannid, mida igal ajal mõib tarmitada. Ögapäewasest wannist ilma jääda on jaapanlastele wäljatannatamata asi. Ösgei sõja ajal tuleliinil olles suplewad nad maa sisse müüritud suurtes sawi astjates, neid wähehaawal alt soojendades.

Soldatid, kellel tuttawaid ega sugulasi pole, saadawad oma wabad tunnid ja pühapäewad suuremalt jaolt linnas jalutades mööda, jalutamine on üdse Jaapani elanikkudele kombets kaanud. Üleüldiselt peawad alamwäelased endid uulitsal hästi ülewal. Zoomarisi pole näha, sest selisimehed koristawad nad ära ja wiiwad lohe kasarmusse. Öddurid kõnniwad linnas alati trobifondadena. Suitsetamine on uulitsal lubatud, kuid suitsetatse wähe, sest Jaapanis suitsetatse suuremalt jaolt ainult istudes, aga mitte käigul olles. Ehk küll hiljaksjäämise eest wäljaskäigult tagasi tulles wäikene karistus määratakse, tuleb siiski sel põhjal palju enesetapmisi ette, peaasjalikult häbi pärcft, mis karistuse kandmine enesega kaasa toob.

Üleüldiselt seisab soldatite kombel, teiste sõjawägedega nõrredes, tõrgel ja luigi ta wahest langema hakkab, siis mitte dissipliini langemise päraft, waid feltkonna kombelise langemise tagajärjel. Soldat, kes teenistuses midagi halba on torda saatnud, teeks seda wististi ka wäljaspool teenistust. Selle tõenduseks võib olla esjaolu, et esimesed dissipliini wastu ainult 1,4% kõigist kuritegudest wälja tulewad, kuna aga margusi ja muud eraomanduse rikkumisi 50% on. Wundets teenistustisteks esimesisteks on peaasjalikult omawolilised wäljaskäigud, sest jaapanlane ei suuda esimesel teenistuse aastal selle mõttega harineda, et tal pole lubatud uulitsale minna, kuna ta kodus terwed päewad wäljas on harjunud mööda soatma. Siis tuleb weel ette kistlemisi, mis jaapanlaste ägeda ja riitaka iseloomuga seletawad. Ka kroonu asjade rikkumisi sünnib, harilikult küll mitte meelega, waid lihisalt selle järeldusel, et jaapanlane kõigega mitte ümber ei oska käia, mis temale tundmato. Alamohwitserid ago, et maksta ei tuleks, püüawad alati niisuguseid rikkumisi kuritohitlusega või jälle lohatusega seletada, mis päraft siis ka kroonu kahju oma kanda mõtab. Dissipliini rikkumine seisab

juuremalt osalt ametivanemate teotamises, mis harilikult karmi ümberkäimise wälja tultub, ega tihti enesetapmise põhjusels saab, mis sõjaväes kaunis sagedane nähtus on; kõigist enesetapmistest sõjaväes on lorda saadetud $\frac{1}{3}$ selle sibiiga, et karmi ümberkäimist alamwäelastega warjata, mis mitte wäike kuritegu ei ole.

Üleüldiselt on Jaapani sõjavägi oma koosseisu, kombelise ja k. swatuse poolest väga hea, teenistusest põgenemisi on wähe; omawolilisi wäljakäimisi, on nagu öeldud, palju. Mõned omawolilised äraolemised muutuvad oma kestwuse poolest mõnikord ka wäejoosudeks.

Jaapani sõjaväge komplekteeritakse hea materjaliga, mis hoolsa wäljajarimise teel veel paremaks saab. Sellepärast on Jaapani sõjaväe isikline koosseis üleüldiselt väga tubli.

Mõned tähtsamad wäljawõtted sõjaväe majandusseadustest.

Karl Mitt.

(Särg).

IV.

Asjaajaja.

Asjaajaja kohuste hulka kuuluvad polgu majandusjaoskonna kirjawahetus ja arwepidamine:

Tema ülesanded on:

a) Nõudmistele, arwete ja lõpuarwete kokkuseadmine warustuse wäljaandmiseks (peale suurtükiväe warustusasjade) niikasti polgu sõjaväelastele, kui ka roodudele (eskadronidele) ja komandodele ja kõikide aruannete rewidecimine, mis wiimaste poolt polgu majandusjaoskonda ettepannatse.

b) Majandusjaoskonna wäljaminewate ametkirjade, nõudmistele, arwete ja lõpuarwete kiinitamine oma allkirjaga.

c) Polgu rahpearaomatu ja wararaomatu pidamine (peale sõjariistode nimelirja) kõige polgu waranduse üle, mis on polgu ja roodude raskutawate isifute korralduses ja aruande pidamine puutumata tagawarade seisuga üle, ja

d) Hea jaoskonnast sissetulewate ametkirjade ja posti kuitselehtide raskutamine ja nende, niisamuti ka majanduse alal kokkuseadud polgu päewatäskude projektide majandusülemale ettekandmine.

Märkus: Majandusjaoskonna asjaajaja ehitif, kes tema aset täidab, on kohustatud oma käega rahpearaomatut ja wajanustalabitäigu raskutatut, kus need sissetatud, pidama.

Siendus: Päewaläht Wäe sõjaväe ametkonnale 1908. a. nr. 447. (Särgneb.)

Müüdsaja wõitlus sõjas.

Saksa löögitrupi juhatoja leitnant Ernst Sünger, kes ilmasõjas oma trupi eesotsias seise lorda haawata saanud, kirjeldab meie aja sõja wõitluse käiku järgmiselt¹⁾:

Sõda on kõige karmim käsiöödest. Kulagil ei õpita rütemni ja põhjalikumalt kui sõjas. Sellepärast unustatakse sõjakogemused, nitpea kui sõjawägi enam wõi lusest osa ei wõta.

Moodne sõda ei ole enam paljas püssiwõitlus. Ka kõige wäiksemas raamis pannakse terwe arsenaal igasuguseid abisõjariistu tegewusse, wõitluse peale tugewat moraalilist ja tegelikku mõju awaldades. Masin ja materjal on kõitewalitsema tähenduse omandanud, wõitlusele itka hirmsamat ilmet andes. Tuhanded muljed tormawad üksteise peale, tõustes tormijooksu ülema tipuni, mis on külma sõjariista ja käsiwanaadi wiimane käif.

Ometigi annab wõitluses lõpuotsuse elaw jõud. Sellepärast on väga suur tähtsus sõduri tublidusel, tema waimul ja tema wäljajarimisel.

Rohkem kui kunagi enne peawad sõdurid maa kõige tublimate noortemeeste hulgast wälja walitud olema. Meie aja lahing nõuab sõdurid, kes iseseiswalt wõitlusewälja omadusi oskawad kasutada ja tehnilisi wõitluswahendisi teaduslikult käsitada. Meie aja sõdur peab olema intelligent, waljult distsiplineeritud, wõitluses ja spordis krasastatud, hoolimata tormisoldat. Tema wõile wäljawalitud löögitrupi kitsas raamis, seltsilistega wõidu waenlase peale tormates, meister lõhkeaine käsitamises, hulljulge tormijooksja, kättemõidetud maa-ala sitke katteja elu ja surma peale. Niisugustest rühmadest koosseiswä roodu eesotsias wõib juht julgesti wõitlusesse minna. Kõigi trupp nii wälle oleks, suudab ta siiski imefid lorda saata.

Sõda marsimine surmatooma sündmustiku põletis-punktiide kohtadele on õudne. See sünnib itka rohkem õõ katte all. Lõpmata pikad hallid kolonnid purustatud teedel. Sõl kumiseb suurükkide paulumisest, wantrite ja mootorite mürist. Komandohüüded ja wandumised läbisegamine. Hommiku tuleluga kaob wõifine wäerastus. Lennumasinad keerlewad wäljasurnud maastiku kohal, külades ja metsades warjawad entid mehed ja masinad raffineeritud camouflagel all.

Sõda enne waenlase ette jõudmist tuleb teelt lohluda ja rühmad peawad endid laiali tõmbama. Roodu kolonni arendamine ja kütitiimide moodustamine on oisiorbekohaliks saanud. Palju paremini wõiwad üksikud kaitsepillatud ja galejed end maastiku lohtudes warjata. Sga niisugune salgite on wõitlusüffus iseenesest ja roomab kas reas wõi tropikonnas eesmärgi poole. Päräs indiaanlase instinktiliga hoitakse lörwale fardetaratest kohtadest, waenlase suurükkiväe poolt äramärgitud aladest.

Roodu keskohas marsib roodu ülem, kõige kõrgema sõjameheliku tahtjõu energia nooruslik kehastus. Tema hiaap wastab endisele brigadistabile. Tema juures on kaasakäiwa suurükkiväe, miinipildujate, kuulipildujate ja fideetenistuse ohwiserid ning rask- ja jalakäikjalad, et wõimalik oleks wõitluse algusel tarwilikka paelu kombineeritud lahingu wõrgus punuda. Pealeselle on tema juures tema ihukaitserägi, wäljawalitud löögijalk tema roodu kõige tublimatest meestest, kes oisustawatel filmopilkudel tema isiklikul juhatusel selka löwwad. Kõige tagapool asub roodu neljos rühm, kes wõifeti lastemoono, materjali ja toitu juure muretsseb.

Geispoolt kostawad püssipaugud. Üks kuulipilduja ragistab selka. Kaks, kolm folgalesti kowad maa sisse ja wastawad tulega. Teised, kes rohkem tagapool, pöörawad lörwale, rahulikult edasi marsides. Need pealtnäha lihtsad liikumised on väga peenike kunstöö,

¹⁾ Militär-Wochenblatt nr. 20, 13. Nov. 1920.

on hoolika koolimise ja harjutatud instinkti saadus. Warsti lõmbawad waenlase luurojad, kes küljepealt möödaminefut kardawad, end tagasi, oma aukusid maha jättes. Edasiminef edeneb. Sagebastei ruttab roodu-ülem ette, waatleb ja näitab uusi sihtpunkte.

Uksti kostawad jälle üskitub paugud, siis elaw tulewabetus laial frondil. Kusogilt tõusewad kirjud rakedid üles. Saawatud lontawad tahapooles. Rühmad tungiwad nõimaluse piirini edasi. Nüüd algab muti üö wõimalikult tähelepanemata kohtadel tekivad poolkru- taoliste aukude read maa sisse. Front, mis nii tekib, on sildumata ja keeruline, mitte õigejooneline. Niisugune front talistab waenlase tule koondamist. Siin ja seal kargab mõni rühm üles, paremat seisukohta otsides. Kuid worsti koob segadus. Hiilwad filmad ootiwad pealtnäha furnult maastikult üleswifatud mulla humikuid ja kuuma kuulipilduja waewalt nähtawat aurufammasi. Joonistatasse kawandid ja kästjalad ruttawad lühikeses singa-sänga hüpetes rooduülema juure.

Rooduülema tegewus on kõige kõrgemal tipul. Waenlase piirkond ja ühendusteet tehakse kindlaks, lo- dafse ühendus batoljonidega ja abiwägedega, waatlemine seatasse sisse. Abisõjariistad tunakse kohale ja pannakse paigale. Wõitluse müra suureneb.

Soowitam on wõimalikult kiire pealetungimine, et wõitluse täielikku kiinemist ära hoida. Juhataja tunneb moodfate sõjariistade mõju. Ta teab, et frontaalne pealetungimine ispreeni päewadest saadit enam ei sõlba. Tema eesmärgiks on tule mõju koondamine waenlase seisukoha ühe punkti peale, siis kiire löök tükaks teh- tud kohta ja frontaalse löögi ärakasutamine külge pealt. Kellad wõrrelbafse, teatetsojad ja spetsiaal sõjariistade ohwitserid ruttawad ette ja taha. Tuli läheb kange- maks, muutub pealetungimise punkti kohal pilweks, aset- tatasse siis löökidena külgede peale ja taha. Sel filma- pilgul, weel wiimaste granaatide kaitse all, tormawad löögiosad ette. Nende pealetungimine on wäljavalitud jõudude äärmine kokkuvõte, kõige suurema energia aren- domine, sõjalise wägiteo ideaal. Silmapiltselt on nad tule all olewast maast üle saanud, wiimast wastupa- nekut käsigranaatidega ja külm sõjariistaga murdes. Wältsed, küüridõmbanud kujud kaowad aukudesse ja kaewikutesse, tulewad silmapilguts jälle nähtawale. Käsigranaatide wisled ja plahwatuspilwed ja külje- peale asetatud kuulipilduja rogisemine annawad nende edasitungimise ära. Waenlane lööb lõituma, tema tuli nõrkneb. Kirjud tuleksignaalid tõusewad üles, rood osub tegewuse, et oma wäljawalitud selga edu ära kasutada. Järskudes hüpetes nõi sammu jõutakse eesmärgile. Seal peatatakse nii wähe, kui wõimalik. Ohwitseri kõhu- tawad mehi hoogu, waimustust ja waenlase segadust ära kasutama, et pealetungimine edasi wõiks areneda. Wõidetasse ja wõdetasse uued seisukohad ära, mis soge- dasti pärastise edasitungimise wõtmeks saawad. Illa räägib kaasa suurtüüwägi, räägitwad kaasa abisõjariistad.

Seal juhtub ette suurem wäljakindlustus, päris wäike kindlus maastikul. See on mõne tunni jooksul tekkinud, traattõketege warustatud, püssibiga ja kuuli- pildujatega täiskilutud. Sellest tratatakse tahapooles. Antasse käst tormi jooksu. Teatatakse tagasi: „Tormi- jooks ilma kõige tugewama ettewalmistufeta nõmato.“ Sellest on küllalt. Olfakse horjutud frondi filmadega nägema, wõitlusjalga arwamisi tähele panema.

Roodfate sõjaetewantide esinemise tund on tulnud. Rasketel roomarad kats tanki juure. Rogu ün bruse

tuli kargab äkki nende peale. Üks nendest langeb teel kofku. Rasket granaat on teda tabanud. Teine jõuab pommide rahe all sibile, purustab traattõkfed ja tun- gib tuldsülitades kindlustusse. Järeltormawad löögi- ofad wiitwad üö lõpule.

Läheb widewitaks. Tuli lööb weel ford tugewasti lõkfele, et siis pilkamisi kustuda. Nüüd hakatakse seisu- kothi lohendama. Muretsetakse materjali ja warustust. Rooduülem ronib loopasse ja hakkab küünla walgulsel joonistama ja kirjutama.

Niisugune on meie aja wõitluse päew sõjas.

Ludendorffi sõjamälestused.

Järg.

Kindral v. Beseler hoidis oma lootusrikkast arwa- misefi kinni, ehk küll kindral v. Conrad igasuguse opti- misini eest tungiwalt hoiatas. Ettewõtte täieliku korda- mineku põhittingimistena lähenas kindral v. Beseler Poola kuningriigi kuulutamist ja ühise walitsuse moodus- tamist, misjuures Lublini kindralkubermang Warsawi kindralkubermangu külge tuleks liito. Arwult siis ha- ktafse poolakad ustuma, et kes riigid Poolamaaga tõsi- felt arwawad. Siin peitus minugi arwates siemine õigustus. Selle ühendamise poolt olin ka mina Poola wäe asutamise mõttes ja seda oma arwamist kaitsefin parun Buriani wastu. Juhtiwad riigimehed ei leidnud leppeteed. Parun Burianil seifid kassikriigi soowid ja mured siemiste raskuste pärast rohkem sildomel, kui ühise sõjapidamise tulud. Saksja ülema wäejuhatus ja kindral v. Beseleri soowitatud kindralkubermangude ühen- damine langes laua alla. Selle peale waatamata ar- was kindral v. Beseler ittagi wõimalikult Poola sõja- wäge luua, kui testriigid aga Poola kuningriigi wälja kuulutawad. Ta pani ette alguses 4—5 diwisjoni asu- tada. Poola leegion pidi selle wäe põhitüweks saama. 1917. a. aprilliks lootis ta wõimast need diwisjonid ülema wäejuhatuses käsutada anda, et peale seda uute moodustamisega algust teha. Balju ei olnud see, kuid rohkema peale oli lootus. Sõda wõis weel aastaid kesta. Iga wähemagi jõunatuse pidi wastu wõtma. Sõjaline seisuford sundis kindral v. Beseleri ettepanekut wastu wõtma. Ülem wäejuhatus astus nimetatud kindrali poolt läidawaks arwatud teele.

Riigiwalitsus asus nüüd herra v. Bethmanni ja purun Buriani eestawa täitmisefele — Poola kuningriigi loomisefele, kuna meie kindral v. Beseleriga ja k. ja k. ülemkomandoga Poola wäe asutamise üle nõu pidasime.

Wamriigifekretär Wahnschaffe palus minnd oma ar- wamist Poola wäe asutamise asjus minister v. Löbel- lite awalbada. Mina tegin tema soowi järele ja põh- jendafin Poola wäe asutamise tarwidust ühes erakirjas sõja raudse nõubmisega — rohkem inimesi.

Üksikasjaliselt ei tunne ma sündmuste käiku Berlii- nis. Riigikantsler ja kindral v. Beseler kaitsefid seal Poola wäe asutamise ja Poola kuningriigi kuulutamise mõtet. Kuid Poolamaa jaluleseadmise rasku oldi mit- mel pool Saksamaal. Berliinist lagunesid kofhe kuulu- jutud laiali, mina olewat selle plaani walmistanud. Ma palusin walitsust mitu korda, et asjakäigu kohta seletus antaks, kuid minu palwe peale waatamata ei

leidunud ühtki riigimeest, kes selle küsimuse igas asjas dieti oleks selgitanud. Nagu weelaluse sõja küsimuses, niisama küsiti ülem wäejuhatus ja siin poliitilise wäeluse hulka, kuna pärast asjade seisulorda wõeriti walgustati. Oli siis ime, kui need küsimused puhtinielikult mulle wastikuts said? Kõik herrad, kes minuga üheskoos töötasid, teawad, et ma olfelohejeks arwamine-awaldamiseks olati walnis olin ja wastuwäited ära kuulasin, ainult awalikkust nõudsin ma.

Weel kutsus riigikantsler mind Poola kuningriigi kuulutamise ülestutse kokkuseadmisel laastööle.

Ülestutse ise oli segane; ma awaldasin oma sellekohast arwamist.

Poola kuningriigi kuulutamine 5. nov. ja kõik abi nõud isefeiisma Poola wäe asutamiseks olid loogiks õhtu. Warsti oli meil selge, et kindral v. Conrad olukorda dieti oli hinmanud. Meie sõjajõu kõwendamisest Poola wäe kaudu pidin ma lõpult lahti ütlemä. Ka kindral v. Beseler tunnistas, et ta on efinud. Poola wäe asutamine oli seega lõpult äpardanud. Siin ja seal üles'erkim mõte, Poola rahwuslikke wäejalku asutada, mille poolt olid kindral v. Beseler ja Austria-Ungari walitus, läitati ülemä wäejuhatusel poolt jett faadik alati tagasi. Tema arwates peitus praeguse segase olukorra tõttu Poola wäe asutamises isegi hädaõht, mida ta niisamuri arwesse pidi wõtma, nagu ta alguses jõu kaswatamise katse poolt oli olnud.

Lõpmata palju aega ja jõudu läks nende asjata läbirääkimistega k'õisi, milles ainult üks asi hurutust wakkus — misjuguse järelandmata püüwusega Austria-Ungari riigimehed Poolamaal oma eesmärke meie wastu kätte püüdsid.

Poola sõjawäe asutamine lang'es poliitilistel põhjustel kõrwale. Poolamaa näis paremaks arwawat liitriikide kaudu Saksamaa ja Austria-Ungari wastu oma sihile jõuda. Inimeisi oli Poolamaa l'õllalt, k'õigi ta Saksamaale ja Austria-Ungarile töõltsi andis. Inimeiste küsimus ei mäginud seega sõjawäe asutamisel mingit asa. Oli selge, et me ta tulewikus siit töõjõudu wõimalikult suurel määral püüdsime saada ja ma nõnda sõjapidamiseks ära kasutasime.

Kui praegu olusid Poolas ja meie idamaalondes katjega, Poola kuningriiki asutada, wärrelha, siis lähed see kaugele üle eesmärgi. Ka ilma Poola kuningriigi kuulutamisetä ja sõjawäe asutamise kassetä oleksid need nähtused tulnud, nad peituwad ajaloolistes põhjustes, Poola tugewas rahwuslikkus iseteadwuses ja Saksä ning Poola waremas wastolus.

Poola kuningriigi asutamise ja Poola sõjawäe moodustamise küsimusi arutades rääkisime ka wõimalusest Wenemaaga erarahu teha Tähendati rastuste peale, mis rahul ees seisarwad kesriikide eesmärkide tõttu Poola küsimuses. Erarahu Wenemaaga on Saksä rahwa mõttekäitubes alati isesugust osa etendanud; juba 1914. a. sügisel sain ma „Kndl.“ teate, et krahw Witte o'emat Berliinis. Muidugi oli see wiirastus. Inglismaa ja Prantsusmaa hoibsid Wenemaad liig kõwasti. Stürmer oli juba ammu siin peaminister. Jällegi räägiti kord rahuwõimalusest tema kaasabil. Iseenesestki mõista oleks ta minule rahu Wenemaaga armsam olnud kui kogu Poola sõjawägi, isearanis Poola kuningriik, mille kohta ma kui Boosenist pärit o'lew inimene kõigeis sügameist eitawal seisukohal asusin. Poola sõjawägi wõis ainult mõned divisjonid anda, mis Wene wägedega wõrreldes, kui need Saksamaa wastaste hulgast oleksid lahkunud, täiesti tühine asi oli. See oli lihne arwamisülesanne.

Selle üle ei maissa ainustki sõna kulutada. Halbus seis is ainult selles, et ta siin soowid ja lootused weel rahu ei toonud, ja soowidest ning lootustest diplomaadid kausgemale ei jõudnud. Nad isegi tundsid, et siin põhi puudus, sest muudu poleks nad Poola eestawaga efinenud, mille teraw ots Wenemaaga poole oli sihitud. Asi jäi ainult rahuwaatluste juure, nagu neid igapäew korrata wõib. Wähegi tabatawast wõimalusest, Stürmeriga üleüld'e läbirääkimisesse astuda, ei wõinud juttugi olla, nagu ka vähemat'ki katjet Stürmeri poolt ei tehtud meiega läbirääkimisesse astuda. Wõimaluse peale, Wenemaaga rahu teha, ei uskunud keegi. Sõja seisulord septembris ja oktoobris polnud selleks sugugi kohane, isegi kui liitriigid juba oktoobris mõistama pidid, et 1916. a. suur tormijooks äpardama peab. 21. okt. üles riigikantsler, et praegusel ajal mingit lootust erarahu peale Wenemaaga ei ole. See olenemat liiga Inglismaast.

Et alust luua edaspidiseks sõjapidamiseks ja sõjawäge kõwendada, pidin ma suure ja sügawa töõpõllu läbi harima. Loomulikult ei wõinud ma ise igalpool atra juhtida ja külwata. Seal, kus ma arusaawat kaastööd ja töõsiit arusaamist sõja kohta leidisin, töõsis oras ilufasti üles, sagebaste idanes seeme aga wiletjalt ja põib ei kandnud mingit wilja; ka umbrohi töõsis ja lämmatas selle, mis tänini hästi oli kaswanud.

Liitriikide pealetungimine esimesel poola aastal 1917.

I.

Kõlupalju kui inimese mõistus ette oskas arwata, pidi meie tõrjewõitluste pearakus 1917. a. läänes olema, kuigi idas mõni teab kui palawad päewad oleksid tulnud. Kaastöötamine k' ja k' ülemjuhatussega ei tarwitfenud enam nii otjekohene ja lähedane olla kui Kumeenia sõjakäigul, mille järele idafrondi juhatusjaoitus lihtsamaks muutus. Ülem wäejuhatus pidi nüüd läänefrondile minema; mina soowitasin uue korteri asukohaks Spaa wõi Kreuznachi. Spaa läitati kõrwale, Kreuznach tundus isearanis kohajena, sest siit läksid paljud kaablid frondi poole läbi. Saalsed wõerastemajad pakkusid mõnujat ulualust. Antk käit Kreuznachi, Müns-tereri ja Bngeni suureks peakorteriis siisse seada, ümber-ollimine pidi sündima weebruari teisel poolel. Esiotsa pidi wõimalus lahtiseks jääma, Plessi tagasi pöörata.

K. ja k. ülemjuhatus läks Wieni juure Wadeni.

1. weebr. 1917. a. algas weelalune sõda. Warsti selgus, et Hollandi ja Daani wastu isearalisi kaitseabi-ndusid tarwis ei ole. Selleks määratud staabid ja wäed wabanefid läänefrondi tarwis.

Läänes pidi arwama, et inglased Somme lahinguwälsjal oma pealetungimist jatkawad, wenitades teda wõib olla põhja poole. Wõimalik, et tema kaasas käib Prantsuse pealetungimine Noye ja Noyoni wahel; tõe-näolikum on oga, et Prantsusmaa, nagu 1915. a. sügiselgi, meie frondile Soissons'i—Reimsi—Argonnide wahel kallale titub. Seega kasutaksid liitriigid peale-tungimisel oma strateegilise seisulorra tulufalt ära, suru-des meie wäelooga mõsemale tiiwale, mis häid lootusid pakkus. Misjuguse fronditõsa prantslased pealetungimi-sel waliwad, seda oli wõimata aimata. Prantslaste kõrwaline pealetungimine oli ka siis Noye juures wõi-malik. Teated tähendasid ka Rothringi liinile ja Sund-

gar poole, kus meie seisukohtade ehitamine veel tunda-
wamalt samme polnud teinud. Seai oli meil ikka teo-
tud nõrkuse tundmus, kuna ju kohalikud ettevõtteid siin
alati võimalikud olid ja meil raske oli sinna toe-
tust saada.

Ka Verduni peale tähendasid teated. Siin oli
prantslane alati valmis peale tungima. Lõpuks rää-
giti ka Inglise pealetungimise pikenemisest põhjapoole;
seega polnud loogu liinil ainuski paika, kus me kehi-
wats kaitsewõitlusteks endid ei oleks pidanud ette wal-
mistama; seisuford oli segane.

Et Songo frondil mõitlused ead i testawad, selles
polnud kahtlust; Trieste oli Itaalia püüete eesmärk.
Makedoonias ja Vardaris oodatawad mõitlused olid enam
kui tõenäolised, Türgimaal — niihästi Palestiinas kui
ka Bagdadi sihis — kindlasti oodata.

Idas ootasin ma pealetungimisi peaaegu alikult lõuna-
pooltel frondiosjal, kus asusid k. ja k. wäed. Wene
äkitine edasitormamine Mitau sihis jaanuari lõpul pani
Ida ülemlasutaja ja meid hirmuma, läks just para-
jasti korda ruitu kokkudõmmatud tagawaradega pea-
tama sundida.

Wiltal suur pealetungimine pidi algama, seda oli
wõimata ette näha. Idas oli seda enne aprilli wae-
woit oodata; 1916. a. kewade suur Wene pealetungi-
mine algas märtsis ja teda takistas ilma ja maapinna
seisuford tun'awalt. Tehtud ehituse nii rutulist korda-
mist wõis waewalt tõenäolikuks pidada. Oli wõima-
lit, et ka liitriigid läänes oma pealetungimisega seni
wiivitawad. Sommel oli aga seisuford nii põnew, et
me siin pealetungimisi waremalt ootasime.

Kogu seisuford nõudis läänes mõitluse wõimalikult
kaugele edasilükkamist, et weelalused paadid aega saaksid
otustawale tegewusele asuda. Ka taktilised põhjused
ja wähesed lastemoona tagawarad olid selle poolt.

Samal ajal pldime oma fronti lühendamata ja oma
jõudusid kasulikult rühmitama ning rohkem tagawa-
rasid nõutama. Belgias ja Prantsusmaal seisime 154
diwisjoniga 190 wastu, mis osalt meie omadest palju
tugemamad olid — pita frondi kohta meile wäga eba-
kasulil jõudude wahelord. Pealegi pidi püüdma frondi-
osafid wõimalikult kaua waenlase suurte pealetungimiste
eest hoida, waenlasele takistusi tehes, et ta juuri jõuda

sid ei saaks koguda. Seega omandasime ka seisukohad,
kus nõrgemad ja lahingutes wäsinad diwisjonid wõis
paigutada.

Nende järellaalumiste tagajärjel — lähedas ühen-
duses weelaluse sõja algusega — tuldi otsusele, Prantsus-
maa poole ettetõttimalt liiniloogalt tagasi tulla Sieg-
friedi seisukohale, mis märtsi algul wõitlusalms pidi
saama, ja uute seisukohtade ees olewal 15 km. laiusel
maaribal kawakindlalt purustused läbi wiia.

Kroonprints Rupprehti wäärühm oli tühjendus- ja
purustustööd warjusõna „Uberichi“ all tärmintalendris
läbi töötanud ja nad wiie nädala peale jaotanud. Igal
filmipilgul wõisime oma liikumise katkestada, kui waen-
lase pealetungimine seda tarwilikats oleks teinud. Pea-
asi oli lahingust kõrwale hoidmine, siis tuli meie loogu
m terjali alahaidm ne — ehk olgu siis, et ta seis-
kohtade siise oli ehitatud — ja lõpuks teede, elupaikade
ja kaewude häwitamine, et waenlasele wõimatuks teha
suuremate jõududega lähemal ajal meie uute seisukohtade
ette kindlal jalal asuda. Kaewude kihwtitamine oli
keelatud.

Otsus, fronti tagasi wõtta, oli wäga raske. Selles
peitus tunnistus meie nõrkuse kohta, mis waenlase
juures meeoleolu pidi tõstma, meil rõhuma. Et see aga
sõjaliselt tarwilik oli, siis polnud mingit walikut. Wibi
selle sammu astuma. Kindral v. Kuzl ja mina olime
selles asjus kehtwas mõttewahetuses. Kindralfeldmar-
schal ja keiser olid nõus. 4. weebbruaril anii käst,
Uberich kawakindlalt teostada. Esimene Uberichi päew
oli 9. weebr. Tapanemine pidi seega 16. märts. algama,
kuid waenlase pealerõhumisel wõis seda ka warem teos-
tama hakata. Sellega oleks materjaalse kahju kõrwal ka
osa operatiivsest mõjust kadunud — purustustööd olek-
sid tegemata jäänud. Samal ajal sai ooberstleitnant
N'colai näpunähteid waenlase eeskite'e wiimiseks isära-
liste teadete läbi, mida see pidi kätma panema. Tema
kui ka ooberst v. Gaesten pidid oma ja erapooletus
ajakirjanduses abinõud tarwitusele wõtma, et kirjeldatud
muljeid mitte lasta idusta. Miigikantslerile teatasin ma
ijelikult endi eesmärkidest. (Järgneb.)

Wastutaw toimetaja: Kindralstaabi polkownik Tõrtwand.

Wäljaandja: Sõjawägede staab.

„Söduri“ tellimine 1921 a. peale on awatud.

=== Tellimise hind eratellijatele: ===

1 aasta peale:	200 marka
1/2 „ „	100 „
1/4 „ „	50 „